

KULTURA.KOM

Časi zanesenjaštva

SLAVKO PEZDIR

Knjižnica Mestnega gledališča ljubljanskega, ki ji je leta 1958 trdne domačijske temelje in dovolj široke razvojne perspektive razprl njen prvi urednik, akademik Dušan Moravec, nadaljnjo rast pa z odprtostjo v svet utrdil Dušan Tomše, je s 147 zvezki izbranih spisov iz svetovne in domače zakladnice pisanja o gledališču gotovo pomembna sestavina in hkrati za vedno ohranjeni nasledek živahnega ter ustvarjalnega gledališkega življenja zadnjega pol stoletja na Slovenskem. Pregovorni minljivosti vsakokratnega živega odrskega dogodka se zbirka vztrajno upira z objavami spominov in razmišljanj pomembnih domačih in tujih odrskih ustvarjalcev, razkrivanj ustvarjalnih procesov v posamezniku in kolektivu ter ključnimi premisleki o vedno znova negotovih razmerjih med uprizoritveno predlogo, režiserjem kot avtorjem uprizoritve in igralcem oz. zaključnim izvajalcem uprizoritvenega učinka, preko katerega čutno in čustveno (po)doživlja ter racionalno dojema uprizorjeno na odru tudi gledalec. Minljivosti gledališkega dogodka se upira tudi z izbranimi refleksijami ogledanega na odru ter z vrstnimi, slogovnimi, teoretskimi, družbenimi in zgodovinskimi opredelitvami posameznih pojavov, smeri in obdobj, kakor so jih zapisali izbrani raziskovalci in premišljevalci gledališča 20. stoletja.

Večina temeljnih del iz svetovne in domače zakladnice pričevanj in razmišljanj ter priročnikov o gledališču oz. uprizoritvenih umetnostih, ki je postala najširše dostopna prav po zaslugi strokovno razgledanih, ambicioznih in vedno tudi neuklonljivo zanesenjaških urednikov Knjižnice MGL, je omogočila vsem, ki se na Slovenskem poklicno ali ljubiteljsko ukvarjajo z gledališčem ali zgolj kot gledalci uživajo v njem, da ob knjigah iz te zbirke po časovni navpičnici poglobljajo svoje vedenje o že doseženem v preteklosti ter hkrati po sočasnih razsežjih globalnega sveta širijo svoja obzorja do najaktualnejših praktičnih in teoretskih poskusov, dvomov in spoznanj. Kaj pomeni zbirka slovenskim odrskim ustvarjalcem, je na okrogli mizi v sredo najlepše povedal režiser in profesor Mile Korun, ko je dejal, da mu je »količek, ob katerem je rasel«. A hitro dodal, da je poleg nekaterih dragocenih knjig iz te zbirke seveda prebral še marsikaj drugega, saj zbirka vseh vrzeli iz zgodovine in teorije gledališča pač še ni zapolnila, nekatere praznine pa je zapolnila s precejšnjo zamudo.

Zadnji očitek enega najuglednejših preroditeljev slovenskega gledališča in premišljevalcev o njem bi nemara v slovesnem trenutku koga od prizadetih tudi neprijetno zbolel in zbolel, če se ne bi vsi dobro zavedali, da je založniški in uredniški podvig Knjižnice MGL ves čas deloval in se prebija do vsakega novega naslova posebej po zaslugi strokovne razgledanosti, stanovske privrženosti in velikega zanesenjaštva urednikov, ki so vsak po svojih strokovnih močeh in značajskih karakteristikah programsko zaznamovali »svoje« obdobje v celotnem razvoju zbirke. Uredniki so praviloma oblikovali in izvajali založniški program kot svojo dodatno in velikokrat neplačano delovno obveznost, ob tem pa so se dostikrat morali boriti še z nerazumevanjem v matičnem kolektivu (ki je videl v stroških za izdajanje knjig marsikdaj nepotrebno »odžiranje« denarja temeljnemu uprizoritvenemu programu) in pri razdeljevalcih proračunskih sredstev. Zajeten izbor izvirnih in prevedenih najpomembnejših gledaliških avtorjev 20. stoletja, ki ga je kritik in teatrolog Vasja Predan vneseno imenoval za pravo razkošje za naš narod in kulturo, kaže, da je tudi na začetku 21. stoletja še mogoče uživati žlahtne plodove visoke zavesti o poslanstvu knjige in zanesenjaštva. Najbrž pa je po petdesetih letih rodovitnega zanesenjaštva nastopil trenutek, da pristojni odločevalci o javnem denarju za kulturo skupaj z aktualno urednico in vodstvom MGL le razmislijo o tem, kako, kje in v kolikšnem programskem obsegu ta imenitni založniški podvig nadaljevati, dopolnjevati in ga v kakovostnem pogledu nazadnje tudi profesionalizirati.